

Мова викладання	українська
-----------------	------------

**Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна,
програмні результати навчання**

з/п	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
Загальні компетентності		
1.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК1).	Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин (РН 1).
2.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК2).	Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю (РН 5).
3.	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК3).	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (РН 3).
4.	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) (ЗК10).	Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій (РН 9).
5.	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК11).	Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему (РН 6).
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності		
6.	Здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України (СК6) ¹ .	Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло (РН 12).
7.	Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право (СК7).	Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права (РН 13).
8.	Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти (СК11).	Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки (РН 20).
9.	Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції (СК12).	
10.	Здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування (СК15).	Готувати проєкти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку, зробленого у різних правових ситуаціях (РН 21).
11.	Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення (СК16).	

¹ Набуття здобувачами вищої освіти теоретичних знань для формування у них спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, як то здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України (СК6) та досягнення відповідних навчальних результатів забезпечує, зокрема, порівняння та аналіз змісту положень Європейської хартії про місцеве самоврядування з положеннями Розділу XI Конституції України 1996 року і відповідними положеннями Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Тематичний план навчальної дисципліни «Муніципальне право»

Назва теми (лекційного заняття) та питання теми (лекційного заняття)	Назва теми та питання семінарського заняття (практичного заняття)²	Завдання самостійної роботи у розрізі теми	Інформаційні джерела (порядковий номер за переліком)
<i>1</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Модуль 1. Муніципальне право та його роль у становленні і розвитку місцевого самоврядування в Україні			
Тема 1. Муніципальне право як галузь права України, наука і навчальна дисципліна			
Лекційне заняття 1 (*Лекційне заняття 1) (**Лекційне заняття 1). 1. Поняття, предмет, метод муніципального права 2. Джерела муніципального права. Система муніципального права. 3. Муніципально-правові відносини: поняття, особливості їх суб'єктного та предметного складу.	Питання для самостійного опрацювання. 1. Поняття, предмет, метод муніципального права 2. Джерела муніципального права. Статутне право. 3. Система муніципального права. Муніципально-правові норми та інститути, їх особливості. 4. Муніципально-правові відносини: поняття, особливості їх суб'єктного та предметного складу. 5. Поняття, предмет та система науки муніципального права, її методологія та джерела. 6. Муніципальне право як навчальна дисципліна: поняття, предмет, система.	Завдання для самоконтролю знань 1. Скласти термінологічний словник до теми і підготуватися до понятійного диктанту. 2. Ознайомитися з джерелами, основною та додатковою навчально-методичною літературою ³ до теми та підготувати опорний конспект питань для обговорення питання для самостійного опрацювання.. 3. Виконати навчальні завдання ⁴ .	3, 4, 46-52, 54, 65, 68, 71-73, 81, 91.
Тема 2. Конституційно-правові основи місцевого самоврядування			
Лекційне заняття 2. 1. Поняття місцевого самоврядування. 2. Основні принципи місцевого самоврядування. 3. Система місцевого самоврядування. 4. Місцеве самоврядування і місцеві органи виконавчої влади.	Семінарське заняття 1 (*Практичне заняття 1). 1. Поняття місцевого самоврядування. 2. Основні принципи місцевого самоврядування. 3. Система місцевого самоврядування. 4. Місцеве самоврядування і територіальна автономія. 5. Місцеве самоврядування і міжнародно-правова регламентація його діяльності. 6. Проблеми вдосконалення місцевого самоврядування у контексті	Завдання для самоконтролю знань 1. Скласти термінологічний словник до теми і підготуватися до понятійного диктанту. 2. Ознайомитися з джерелами, основною та додатковою навчально-методичною літературою до теми та підготувати опорний конспект питань для обговорення на семінарському	3, 4, 46-52, 54, 65, 68, 71-73, 81, 91..

² Для студентів заочної форми навчання.

³ Тут і далі йдеться про перелік джерел, основної та додаткової навчально-методичної літератури, що розміщується в заключний темі кожного розділу навчально-методичного посібника для самостійного вивчення навчальної дисципліни «Муніципальне право» для студентів спеціальності 081 «Право» освітньо-професійна програма «Право».

⁴ Тут і далі йдеться про навчальні завдання, що розміщується в кожній темі навчально-методичного посібника для самостійного вивчення навчальної дисципліни «Адміністративне право» для студентів спеціальності 081 мб «Право» освітня програма «Право»

Назва теми (лекційного заняття) та питання теми (лекційного заняття)	Назва теми та питання семінарського заняття (практичного заняття ²)	Завдання самостійної роботи у розрізі теми	Інформаційні джерела (порядковий номер за переліком)
1	3	4	5
	конституційної реформи.	занятті. 3. Виконати навчальні завдання:	
Тема 3. Міжнародні стандарти у системі місцевого самоврядування України			
	Питання для самостійного опрацювання. 1. Роль Ради Європи у розробці міжнародних стандартів місцевого самоврядування. 2. Стандарти місцевого самоврядування Європейського Союзу та особливості їх впровадження у законодавство України. 3. Англосаксонська, континентальна й інші моделі організації публічної влади на місцях.	Завдання для самоконтролю знань 1. Скласти термінологічний словник до теми і підготуватися до понятійного диктанту. 2. Ознайомитися з джерелами, основною та додатковою навчально-методичною літературою до теми та підготувати опорний конспект питань для самостійного опрацювання. 3. Виконати навчальні завдання.	46-52, 54, 65, 68, 71-73, 81, 83, 84, 106.
Тема 4. Місцеве самоврядування та державна влада в Україні			
	Питання для самостійного опрацювання. 1. Місцеве самоврядування і місцеві органи виконавчої влади 2. Повноваження органів державної влади у сфері місцевого самоврядування 3. Спільне та відмінне у правовій природі органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади. 4. Поняття та особливості муніципальної влади. 5. Державна влада та актуальні проблеми становлення муніципальної влади України.	Завдання для самоконтролю знань 1. Скласти термінологічний словник до теми і підготуватися до понятійного диктанту. 2. Ознайомитися з джерелами, основною та додатковою навчально-методичною літературою до теми та підготувати опорний конспект питань для самостійного опрацювання. 3. Виконати навчальні завдання.	46-52, 54, 65, 68, 71-73, 81, 83, 84, 106.
Модуль 2. Правовий статус суб'єктів муніципально-правових відносин			
Тема 5. Територіальна громада як інститут муніципального права			
Лекційне заняття 3 (*Лекційне заняття 2). 1. Поняття та ознаки територіальної громади. 2. Види територіальних громад. 3. Функції та повноваження територіальної громади. 4. Форми діяльності територіальної громади.	Семінарське заняття 2. 1. Поняття та ознаки територіальної громади. Правосуб'єктність територіальної громади. 2. Види територіальних громад. Відмінності між окремими видами територіальних громад. 3. Функції та повноваження територіальної громади.	Завдання для самоконтролю знань 1. Скласти термінологічний словник до теми і підготуватися до понятійного диктанту. 2. Ознайомитися з джерелами, основною та додатковою навчально-методичною літературою до теми та	1-3, 10, 14, 18, 20, 22, 35, 39, 40, 45-53, 98..

Назва теми (лекційного заняття) та питання теми (лекційного заняття)	Назва теми та питання семінарського заняття (практичного заняття ²)	Завдання самостійної роботи у розрізі теми	Інформаційні джерела (порядковий номер за переліком)
1	3	4	5
	<p>Виключні повноваження територіальної громади.</p> <p>4. Форми волевиявлення територіальної громади: місцеві вибори, місцевий референдум, місцеві ініціативи та громадські слухання.</p> <p>5. Особливості реалізації прав і свобод людини у місцевому самоврядуванні.</p>	<p>підготувати опорний конспект питань для обговорення на семінарському занятті.</p> <p>3. Виконати навчальні завдання.</p>	
Тема 6. Місцеві ради – представницькі органи місцевого самоврядування України			
<p>Лекційне заняття 4.</p> <p>1. Місцева рада як представницький орган місцевого самоврядування та її правовий статус.</p> <p>2. Місцевий (базовий) та регіональний рівні рад, їх особливості.</p> <p>3. Порядок формування представницьких органів місцевого самоврядування.</p> <p>4. Функції і компетенція представницьких органів місцевого самоврядування.</p>	<p>Семінарське заняття 3 (*Практичне заняття 2) (*Практичне заняття 1).</p> <p>1. Місцева рада як представницький орган місцевого самоврядування.</p> <p>2. Правовий статус представницьких органів місцевого самоврядування.</p> <p>3. Порядок формування представницьких органів місцевого самоврядування.</p> <p>4. Функції і компетенція представницьких органів місцевого самоврядування.</p> <p>5. Структура місцевої ради. Особливості політико-правової природи мандата депутата місцевої ради політичної партії.</p>	<p>Завдання для самоконтролю знань</p> <p>1. Скласти термінологічний словник до теми і підготуватися до понятійного диктанту.</p> <p>2. Ознайомитися з джерелами, основною та додатковою навчально-методичною літературою до теми та підготувати опорний конспект питань для обговорення на семінарському занятті.</p> <p>1.3. Виконати навчальні завдання.</p>	<p>3, 4, 13, 19, 29, 34, 37, 46-53, 111..</p>
Тема 7. Форми і методи діяльності представницьких органів місцевого самоврядування			
<p>Лекційне заняття 5.</p> <p>1. Поняття форм і методів діяльності представницьких органів місцевого самоврядування.</p> <p>2. Сесійна та комісійна форми діяльності місцевих рад.</p> <p>3. Форми і методи роботи постійних (тимчасових) комісій місцевих рад.</p> <p>4. Форми і методи роботи депутатів місцевих рад.</p>	<p>Питання для самостійного опрацювання.</p> <p>1. Поняття форм і методів діяльності представницьких органів місцевого самоврядування.</p> <p>2. Сесія – основна форма роботи ради як представницького органу, порядок її призначення та проведення. Акти місцевих рад.</p> <p>3. Форми і методи роботи постійних комісій місцевих рад.</p> <p>4. Форми й методи роботи тимчасових контрольних комісій рад.</p> <p>5. Форми і методи роботи депутатів місцевих рад.</p>	<p>Завдання для самоконтролю знань</p> <p>1. Скласти термінологічний словник до теми і підготуватися до понятійного диктанту.</p> <p>2. Ознайомитися з джерелами, основною та додатковою навчально-методичною літературою до теми та підготувати опорний конспект питань для самостійного опрацювання.</p> <p>3. Виконати навчальні завдання.</p>	<p>3, 11, 12, 26, 27, 28, 30, 31, 42,44, 45, 46-53, 98.</p>
Тема 8. Правовий статус сільських, селищних, міських голів, старост, голів районної, обласної, районної в місті ради			

Назва теми (лекційного заняття) та питання теми (лекційного заняття)	Назва теми та питання семінарського заняття (практичного заняття ²)	Завдання самостійної роботи у розрізі теми	Інформаційні джерела (порядковий номер за переліком)
1	3	4	5
<p>Лекційне заняття 6.</p> <p>1. Статус та функції сільських, селищних, міських голів.</p> <p>2. Повноваження сільського, селищного, міського голови.</p> <p>3. Статус голів районної, обласної, районної у місті ради.</p> <p>4. Повноваження голів районної, обласної, районної у місті ради.</p> <p>5. Статус голів міст Києва і Севастополя: специфіка статусу, повноваження.</p>	<p>Питання для самостійного опрацювання.</p> <p>1. Статус сільських, селищних, міських голів: специфіка статусу, повноваження.</p> <p>2. Статус голів районної, обласної, районної у місті ради: специфіка статусу, повноваження.</p>	<p>Завдання для самоконтролю знань</p> <p>1. Скласти термінологічний словник до теми і підготуватися до понятійного диктанту.</p> <p>2. Ознайомитися з джерелами, основною та додатковою навчально-методичною літературою до теми та підготувати опорний конспект питань для самостійного опрацювання.</p> <p>3. Виконати навчальні завдання.</p>	<p>3, 46-53, 80, 85, 95, 98.</p>
Тема 9. Виконавчі органи сільських, селищних і міських рад			
<p>Лекційне заняття 7.</p> <p>1. Правовий статус виконавчих комітетів місцевих рад.</p> <p>2. Система виконавчих комітетів місцевих рад, їхні основні функції та повноваження.</p> <p>3. Організація роботи виконавчих комітетів місцевих рад.</p> <p>4. Правовий статус службовців місцевого самоврядування.</p>	<p>Семінарське заняття 4.</p> <p>1. Правовий статус виконавчих комітетів місцевих рад.</p> <p>2. Система виконавчих комітетів місцевих рад, їхні функції та повноваження.</p> <p>3. Організація роботи виконавчих комітетів місцевих рад.</p> <p>4. Відділи та управління виконавчих комітетів місцевих рад.</p> <p>5. Правовий статус службовців місцевого самоврядування.</p> <p>6. Проходження служби в органах місцевого самоврядування.</p>	<p>Завдання для самоконтролю знань</p> <p>1. Скласти термінологічний словник до теми і підготуватися до понятійного диктанту.</p> <p>2. Ознайомитися з джерелами, основною та додатковою навчально-методичною літературою до теми та підготувати опорний конспект питань для обговорення на семінарському занятті.</p> <p>3. Виконати навчальні завдання.</p>	<p>3, 5, 11, 14, 17-19, 21, 23, 25, 28, 32, 33, 42-43, 44, 46, 49, 53, 70.</p>
Тема 10. Повноваження та компетенція органів місцевого самоврядування: поняття та зміст			
	<p>Семінарське заняття 5.</p> <p>1. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування: власні, делеговані, виключні.</p> <p>2. Повноваження у сфері управління комунальною власністю.</p> <p>3. Повноваження в галузі планування та в бюджетно-фінансовій сфері.</p> <p>4. Повноваження по забезпеченню законності, правопорядку, охороні прав, свобод і законних інтересів громадян.</p>	<p>Завдання для самоконтролю знань</p> <p>1. Скласти термінологічний словник до теми і підготуватися до понятійного диктанту.</p> <p>2. Ознайомитися з джерелами, основною та додатковою навчально-методичною літературою до теми та підготувати опорний конспект питань для обговорення на семінарському занятті.</p> <p>3. Виконати навчальні завдання.</p>	<p>3, 14, 21, 23, 25, 27, 30, 31, 41, 46-53, 75.</p>
Тема 11. Органи самоорганізації населення. Муніципальні асоціації в Україні.			

Назва теми (лекційного заняття) та питання теми (лекційного заняття)	Назва теми та питання семінарського заняття (практичного заняття ²)	Завдання самостійної роботи у розрізі теми	Інформаційні джерела (порядковий номер за переліком)
1	3	4	5
<p>Лекційне заняття 8.</p> <p>1. Поняття та види органів самоорганізації населення.</p> <p>2. Порядок утворення та легалізації органу самоорганізації населення.</p> <p>3. Правовий статус муніципальних асоціацій України, їх види.</p> <p>4. Реєстрація асоціацій та інших добровільних об'єднань органів місцевого самоврядування.</p>	<p>Питання для самостійного опрацювання.</p> <p>1. Повноваження органів самоорганізації населення: власні та делеговані.</p> <p>2. Склад органу самоорганізації населення.</p> <p>3. Правовий статус муніципальних спілок України.</p>	<p>Завдання для самоконтролю знань</p> <p>1. Скласти термінологічний словник до теми і підготуватися до понятійного диктанту.</p> <p>2. Ознайомитися з джерелами, основною та додатковою навчально-методичною літературою до теми та підготувати опорний конспект питань для самостійного опрацювання.</p> <p>3. Виконати навчальні завдання.</p>	<p>3, 17, 19, 46, 49-53, 60.</p>
Тема 12. Правовий статус органів місцевого самоврядування Автономної Республіки Крим.			
	<p>Питання для самостійного опрацювання.</p> <p>1. Система органів місцевого самоврядування Автономної Республіки Крим та особливості її правового регулювання.</p> <p>2. Повноваження місцевого самоврядування Автономної Республіки Крим у соціально-культурній, економічній, адміністративній сферах.</p>	<p>Завдання для самоконтролю знань</p> <p>1. Скласти термінологічний словник до теми і підготуватися до понятійного диктанту.</p> <p>2. Ознайомитися з джерелами, основною та додатковою навчально-методичною літературою до теми та підготувати опорний конспект питань для самостійного опрацювання.</p> <p>3. Виконати навчальні завдання.</p>	<p>3, 17, 19, 25, 43, 60.</p>
Тема 13. Матеріально-фінансова основа місцевого самоврядування як інститут муніципального права			
	<p>Семінарське заняття 6.</p> <p>1. <u>Поняття</u> і сутність економічної <u>основи місцевого самоврядування</u>.</p> <p>2. Муніципальна власність, її суб'єкти, об'єкти, соціально-економічна природа, правовий режим.</p> <p>3. Повноваження територіальних громад та органів місцевого самоврядування щодо володіння, користування і розпорядження комунальною власністю.</p> <p>4. Поняття та система місцевих фінансів.</p> <p>5. Проблеми зростання матеріально-фінансової</p>	<p>Завдання для самоконтролю знань</p> <p>1. Скласти термінологічний словник до теми і підготуватися до понятійного диктанту.</p> <p>2. Ознайомитися з джерелами, основною та додатковою навчально-методичною літературою до теми та підготувати опорний конспект питань для обговорення на семінарському занятті.</p> <p>3. Виконати навчальні завдання.</p>	<p>3, 15, 17-19, 23, 25, 41, 61, 62, 67, 79.</p>

Назва теми (лекційного заняття) та питання теми (лекційного заняття)	Назва теми та питання семінарського заняття (практичного заняття ²)	Завдання самостійної роботи у розрізі теми	Інформаційні джерела (порядковий номер за переліком)
<i>1</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
	автономії місцевого самоврядування.		
Тема 14. Адміністративна процедура			
Лекційне заняття 9. 1. Поняття гарантій місцевого самоврядування та їх система. 2. Судовий захист прав та інтересів місцевого самоврядування. 3. Поняття та види відповідальності у муніципальному праві. 4. Порядок та підстави дострокового припинення повноважень органів місцевого самоврядування.	Семінарське заняття 12. 1. Поняття гарантій місцевого самоврядування та їх система. 2. Судовий захист прав та інтересів місцевого самоврядування. 3. Поняття, ознаки і види відповідальності у муніципальному праві. 4. Підстави муніципально-правової відповідальності та муніципально-правові санкції. 5. Відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування перед територіальною громадою, державою, юридичними та фізичними особами. 6. Порядок та підстави дострокового припинення повноважень органів місцевого самоврядування.	Завдання для самоконтролю знань 1. Скласти термінологічний словник до теми і підготуватися до понятійного диктанту. 2. Ознайомитися з джерелами, основною та додатковою навчально-методичною літературою до теми та підготувати опорний конспект питань для обговорення на семінарському занятті. 3. Виконати навчальні завдання.	3, 7, 8, 16, 18, 19, 25, 39, 61, 62.

* Лекційні та практичні заняття для студентів заочної форми навчання спеціальності 081 «Право» освітньо-професійна програма «Право».

** Практичні заняття для студентів дистанційної форми навчання спеціальності 081 «Право» освітньо-професійна програма «Право»

Інформаційні джерела:

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 245к/96-ВР із змінами, внесеними згідно Закону України № 1401-VIII від 2. 06 2016 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 28. – Ст. 532 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 50-51. – Ст. 572.
3. Виборчий кодекс України від 19.12.2019 р. № 396-IX[Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>
4. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, № 19-20, № 21-22. – Ст. 144.
5. Земельний Кодекс України : Закон України від 25.10.2001 р. № 2768-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 3-4. – Ст. 27.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-X // Відомості Верховної Ради України. – 1984. – додаток до № 51. – Ст.1122.
7. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13-14, № 15-16, № 17. – Ст. 112.
8. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV[Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
9. Про асоціації органів місцевого самоврядування: Закон України від 16.04.2009 р. № 1275-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2009. – № 38. – Ст. 534.
10. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 р. № 3671-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 16. – Ст. 146.
11. Про всеукраїнський референдум: Закон України від 26.01.2021 р. // Офіційний вісник України. – 2021. – № 135-IX – Ст. 94 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1135-20#Text>
12. Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим : Закон України від 10.02.1998 р. № 90/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 29. – Ст. 191.
13. Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001 р. № 2235-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 13. – Ст. 65.
14. Про Державний реєстр виборців : Закон України від 22.02.2007 р. № 698-V // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 20. – Ст. 282.
15. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 13. – Ст. 91.
16. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 р. № 156-VIII [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>
17. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 49. – Ст. 2056.
18. Про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим: Закон України від 23.12.1998 р. № 350-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 5-6. – Ст. 256.
19. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170
20. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 р. № 586-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20–21. – Ст. 190.
21. Про органи самоорганізації населення : Закон України від 11.07.2001 р. № 2625-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 48. – Ст. 254.
22. Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей : Закон України від 16.09.2014 р. № 1680-VII // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 45. – Ст. 2043.
23. Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності : Закон України від 03.03.1998 р. № 147/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 34. – Ст. 228.
24. Про політичні партії в Україні : Закон України від 05.04.2001 р. № 2365-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 23. – Ст. 118.

25. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 22.09.2011 р. № 3773-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 19-20. – Ст. 179.
26. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15.09.1999 р. № 1045-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 45. – Ст. 397.
27. Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування: Закон України від 15.07.97 р. №452/97-ВР [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної ради України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/452/97-%D0%B2%D1%80>
28. Про свободу совісті та релігійні організації : Закон України від 23.04.1991 р. № 987-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 25. – Ст. 283.
29. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07.06.2001 р. № 2493-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 33. – Ст. 175.
30. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17.06.2014 р. № 1508-VII [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text>
31. Про статус депутатів місцевих рад : Закон України від 11.07.2002 р. № 93-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 40. – Ст. 290.
32. Про стимулювання розвитку регіонів : Закон України від 08.09.2005 р. № 2850-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 51. – Ст. 548.
33. Про столицю України – місто-герой Київ : Закон України від 15.01.1999 р. № 401-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 11. – Ст. 79.
34. Про транскордонне співробітництво: Закон України від 24.06.2004 р. № 1861-IV [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-15#Text>
35. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17.03.2011 р. № 3166-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 38. – Ст. 385.
36. Про Центральну виборчу комісію : Закон України від 30.06.2004 р. № 1932-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 36. – Ст. 448.
37. Про визначення окремих районів, міст, селищ і сіл Донецької та Луганської областей, в яких запроваджується особливий порядок місцевого самоврядування : постанова Верховної Ради України від 17.03.2015 р. № 252-VIII // Офіційний вісник України. – 2015. – № 29. – Ст. 845.
38. Про експертну групу з питань законодавчого забезпечення децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування : розпорядження Голови Верховної Ради України від 05.02.2015 р. № 167 [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/167/15-%D1%80%D0%B3>.
39. Про Концепцію державної регіональної політики : Указ Президента України від 25.05.2001 р. № 341/2001 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 22. – Ст. 983.
40. Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування : Указ Президента України від 07.02.2008 р. № 109/2008 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 10. – Ст. 239.
41. Про Порядок проведення спеціальної перевірки відомостей щодо осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування : Указ Президента від 25.01.2012р. № 33/2012 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 8. – Ст. 289.
42. Про Стратегію сталого розвитку "Україна – 2020" : Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 4. – Ст. 67.
43. Про затвердження плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку “Україна-2020” у 2015 році : розпорядження Кабінету Міністрів України від 04.03.2015 № 213-р [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/213-2015-%D1%80#n9>.
44. Про затвердження Положення про систему підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування: постанова Кабінету Міністрів України від 07.07.2010 р. №564 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 51. – С. 1701.
45. Про затвердження Порядку контролю за здійсненням органами місцевого самоврядування делегованих повноважень органів виконавчої влади: постанова Кабінету Міністрів України від 09.03.1999 р. № 339 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 10. – С. 28.

46. Про затвердження Типового положення про проведення атестації посадових осіб місцевого самоврядування : постанова Кабінету Міністрів України від 26.10.2001 р. № 1440 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 44. – С. 1983.

47. Про затвердження Порядку надання місцевих гарантій : постанова Кабінету Міністрів України від 14.05.2012 р. № 541 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 160. – Ст. 1774.

48. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-р // Офіційний вісник України. – 2014. – № 30. – Ст. 831.

49. Про схвалення Стратегії реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні на період до 2017 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації : розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.03.2015 р. № 227-р // Офіційний вісник України. – 2015. – № 24. – Ст. 680.

50. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 р. № 442 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 74. – Ст. 2105.

51. Статут територіальної громади міста Києва / рішення Київської міської ради №371/1805 від 28.03.2002 р., Наказ Міністерством юстиції України від 02.02.2005 р. № 14/5 [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v14_5323-05.

52. Про порядок вирішення питань адміністративно-територіального устрою Української РСР : Указ Президії Верховної Ради Української РСР від 12.03.1981 р. № 1654-X [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1654-10>

53. Рішення у справі за конституційними поданнями 49 народних депутатів України і виконавчого комітету Вінницької міської ради щодо офіційного тлумачення положень статей 38, 78 Конституції України, статей 1, 10, 12, частини другої статті 49 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" (справа про сумісництво посад народного депутата України і міського голови) : рішення Конституційного суду України від 06.07.1999 р. № 7-рп/99 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 27. – С. 171.

54. Рішення у справі за конституційним поданням народних депутатів України щодо офіційного тлумачення термінів "район" та "район у місті", які застосовуються в пункті 29 частини першої статті 85, частині п'ятій статті 140 Конституції України, і поняття "організація управління районами в містах", яке вживається в частині п'ятій статті 140 Конституції України та в частині першій статті 11 Закону України "Про столицю України - місто-герой Київ", а також щодо офіційного тлумачення положень пункту 13 частини першої статті 92 Конституції України, пункту 41 частини першої статті 26 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" стосовно повноваження міських рад самостійно вирішувати питання утворення і ліквідації районів у місті (справа про адміністративно-територіальний устрій): рішення Конституційного суду України від 13.07.2001 р. № 11-рп/2001 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 29. – Ст. 1327.

55. Рішення у справі за конституційним поданням 61 народного депутата України про офіційне тлумачення положень п. 10 частини першої ст. 106, частин першої, другої, четвертої ст. 118, частини третьої ст. 133, частини другої ст. 140 Конституції України, частини четвертої ст. 1, частини другої ст. 8, частини четвертої ст. 9 ЗУ «Про місцеві державні адміністрації», п. 2 р. VII «Прикінцеві положення» ЗУ «Про столицю України - місто-герой Київ» (справа про особливості здійснення виконавчої влади та місцевого самоврядування в районах м. Києва): рішення Конституційного суду України від 13.10.2005 р. № 9-рп/2005 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 42. – Ст. 2663.

56. Рішення у справі за конституційним поданням Президента та 56 н.д. України про офіційне тлумачення положень ч. 1, 2, 3, 4 ст. 118, ч. 3 ст. 133, ч. 1, 2, 3 ст. 140, ч. 2 ст. 141 Конституції, ст. 23, п. 3 ч. 1 ст. 30 ЗУ «Про державну службу», ст. 12, 79 ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні», ст. 10, 13, 16, п. 2 р. VII «Прикінцеві положення» ЗУ «Про столицю України - місто-герой Київ», ст. 8, 10 ЗУ «Про місцеві державні адміністрації», ст. 18 ЗУ «Про службу в органах місцевого самоврядування» (справа про особливості здійснення виконавчої влади та місцевого самоврядування у м. Києві): рішення Конституційного суду України від 25.12.2003 р. № 21-рп/2003 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 52. – том 1. – Ст. 2829.

57. Рішення у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України про офіційне тлумачення положення частини четвертої статті 12 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо сумісності посади сільського, селищного, міського голови з мандатом депутата Верховної Ради Автономної Республіки Крим (справа щодо сумісності посади сільського, селищного, міського голови з мандатом депутата Верховної Ради Автономної Республіки Крим) : рішення Конституційного суду України від 20.05.2004 р. № 12-рп/2004 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 22. – Ст. 1516.

58. Рішення у справі за конституційним поданням Харківської міської ради щодо офіційного тлумачення положень частини другої статті 19, статті 144 Конституції України, статті 25, частини чотирнадцятої статті 46, частин першої, десятої статті 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (справа про скасування актів органів місцевого самоврядування) : рішення Конституційного суду України від 16.04.2009 р. № 7-рп/2009 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 32. – Ст. 1084.

59. Всесвітня декларація місцевого самоврядування, Ріо-де-Жанейро, 26.09.1985 року // Місцеве самоврядування. – 1997. – № 1–2. – С. 95–97.

60. Додатковий протокол до Європейської хартії місцевого самоврядування про право участі у справах органу місцевого самоврядування: протокол, від 16.11.2009 р. // Офіційний вісник України 2015. – № 33 / № 77, 2014, Ст. 2171 / Ст. 983.

61. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

62. Європейська хартія міст (Маніфест нової урбаністики), прийнята Конгресом в ході його 15-ої Пленарної сесії 29 травня 2008 р. в Страсбурзі [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Дубенської районної державної адміністрації. – Режим доступу: <http://www.rv.gov.ua/sitenew/dubensk/ua/4730.htm>.

63. Європейська хартія місцевого самоврядування Рада Європи; Хартія, Міжнародний документ від 15.10.1985 р. // Офіційний вісник України. – 2015. – № 24, / № 39, 2013, Ст. 1418 / Ст. 718.

64. Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями: конвенція Ради Європи від 21.05.1980 р. // Офіційний вісник України. – 2006. – № 9. – Ст. 585.

65. Європейська хартія про участь молоді у муніципальному та регіональному житті, Страсбург, 14.03.1992 р. / у книзі Муніципальне право зарубіжних країн: навч. посіб.: [у 3 ч.]. Ч. 3 / Барвіцький В.Ю., Батанов О.В., за заг. ред. П.Ф. Мартиненка; НДІ приватного права і підприємництва. – К: «Знання України», 2006. – С. 206-217.

66. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950р. [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

67. Конвенція Ради Європи № 108 від 1981 р. «Про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних» [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_326#Text

Основні рекомендовані інформаційні джерела:

68. Батанов О. В. Муніципальна влада в Україні : проблеми теорії та практики: монографія / Батанов О. В. ; відп. ред. М. О. Баймуратов. – К. : Юридична думка, 2010. – 656 с.

69. Любченко П. М. Муніципальне право України: підруч. / П. М. Любченко. – Х.: Право, 2019. – 512 с.

70. Проблеми правового регулювання територіальної організації влади в Україні: монографія / П.М. Любченко, С.Г. Серьогіна, І.І. Бодрова, О.Ю.Лялюк, К.О. Закоморна та ін.; за заг. ред. проф. П.М.Любченка. Х., 2018. – 442 с.

71. Чиркін А. С. Конституційно-правове регулювання місцевого самоврядування в Польщі, Угорщині, Чехії: монографія / А.С. Чиркін. – Х.: Юрайт, 2019. – 220 с.

Додаткові інформаційні джерела:

72. Баймуратов М. До питання про вибір національної моделі місцевого самоврядування (частина друга) / М. Баймуратов // Публічне право. – 2015. – С. 70 – 75.

73. Батанов О.В. Муніципальне право України : Підручник для студентів вузів / О. В. Батанов. – Х.: Одиссей, 2008. – 528 с.

74. Біленчук П. Д. Місцеве самоврядування в Україні (муніципальне право): навч. посіб. / Біленчук П. Д., Кравченко В. В., Підмогильний М. В. – К.: Атака, 2000. – 304 с.

75. Ворона П. В. Місцеве самоврядування України в контексті розвитку представницької влади: монографія / П. В. Ворона. – Полтава : ПУЕТ, 2012. – 341 с.

76. Гураль П. Ф. Територіальна громада в Україні: історико-правове дослідження: моногр. / П. Ф. Гураль – Л.: Л.ДУВС; Край, 2008. – 467 с.

77. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підручник / І. І. Бодрова, С. В. Болдирев, В. О. Величко та ін. ; за ред. С. Г. Серьогіної ; 4-те вид., переробл. та допов. – Харків : Право, 2018. – 392 с.

78. Джерела конституційного права України: монографія / відп. ред. Ю. С. Шемшученко та О. І. Ющик. – К. : Наукова думка, 2010. – 711 с.

79. Інституційно-функціональна організація місцевої влади в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку : аналіт. огляд / Ю. П. Битяк [та ін.] ; НДІ держ. буд-ва та місцев. самоврядування. – К.: Студія Колаж, 2009. – 223 с.
80. Камінська Н.В. Європейська система місцевого і регіонального самоврядування та Україна: монографія / Н.В. Камінська. – К.: 2012. – 413 с.
81. Камінська Н.В. Місцеве самоврядування: теоретико-історичний і порівняльно-правовий аналіз: навчальний посібник / Н.В. Камінська. – К.: КНТ, 2010. – 230 с.
82. Камінська Н.В. Місцеве і регіональне самоврядування: словник основних термінів / Н.В. Камінська. – К.: КУТЕП, 2010. – 86 с.
83. Конституція України. Науково-практичний коментар / редкол.: В.Я. Тацій (голова редкол.), О.В. Петришин (відп. секретар), Ю.Г. Барабаш та ін.; Нац. акад. прав. наук України. –2-ге вид., переробл. і допов. – Х.: «Право», 2011. – 1128 с.
84. Любченко П. М. Організаційні форми роботи представницьких органів місцевого самоврядування: моногр. / П. М. Любченко, С. О. Семко. – Х.: Право, 2012. – 216 с.
85. Любченко П. М. Порівняльно-правовий аналіз представницьких органів місцевого самоврядування в Україні та зарубіжних державах / П.М.Любченко // Проблеми законності. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2010. – Вип. 109. – С. 54-64.
86. Любченко П. М. Проблеми правового регулювання служби в органах місцевого самоврядування / П. М. Любченко // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2008. – № 1(52). – С. 89-97.
87. Лялюк О. Ю. Загальна характеристика муніципально-правової відповідальності за законодавством України / О. Ю. Лялюк // Проблеми законності. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2010. – Вип. 109. – С.76-83.
88. Лялюк О. Ю. Основи організації і діяльності місцевих рад в Україні: моногр. – Х.: Право, 2008. – 288с.
89. Молчанова Ю. Ю. Муніципальне регулювання здійснення членами територіальної громади права на участь у місцевому самоврядуванні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 - конституційне право; муніципальне право / Ю. Ю Молчанова ; наук. кер. К. Є. Соляник ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Х.: б. в., 2019. – 236 с.
90. Муніципальне право України: Підручник / Погорілко В.Ф., Баймуратов М.О., Бальцій Ю.Ю. та ін. / За ред. Баймуратова М.О. – 2-ге вид. доп. – К.: «Правова єдність», 2009. – 720 с.
91. Муніципальне право України : Підручник для студентів вузів / ред. М.О. Баймуратов – К.: Алерта, 2009. – 714 с.
92. Муніципальне право України: навчальний посібник для підготовки до іспитів. / упор. І.В. Тетарчук, Т.Є. Дяків. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 206 с.
93. Науково-практичний коментар закону України про місцеве самоврядування в Україні / Теліпка В.Е., Панасюк С.А. – К.: ЦУЛ, 2011. –400 с.
94. Онупрієнко А. М. Місцеві органи влади в механізмі демократичної держави: теоретико-правовий аналіз: моногр. / А. М. Онупрієнко. – Х.: ПП “Торсінг”, 2009. – 300 с.
95. Петришина М. О. Нормотворча діяльність в органах місцевого самоврядування в Україні: моногр. / М. О. Петришина. – Х.: Право, 2011. – 314 с.
96. Проблеми функціонування місцевих рад та їх виконавчих органів: моногр. / за ред. Ю. М.Тодики. – Х.: Право, 2009. – 276 с.
97. Серьогін В. О., Серьогіна С. Г. Децентралізація і місцеве самоврядування у контексті зміцнення народовладдя в Україні / В. О. Серьогін, С.Г.Серьогіна // Право України. – 2019. – № 10. – С. 158-174.
98. Серьогіна С. Г. Конституційно-правове регулювання місцевого самоврядування в Україні та шляхи його вдосконалення / С. Г. Серьогіна // Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення: п'ятитомне вид. АПрНУ. – Т. 2. – Х.: Право. – 2008.
- 99.Серьогіна С. Г. Напрями вдосконалення правового регулювання місцевого самоврядування в аспекті європейської інтеграції / С. Г. Серьогіна // Вісник Національної академії правових наук України. – 2016. – № 3 (86) – С. 19-30 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://visnyk.kh.ua/visnyk-naprn-ukraini-no3-86>.
100. Соляник К. Є. Реформа місцевого самоврядування в Україні: концептуальні проблеми конституційно-правового забезпечення та перспективи розвитку / К. Є. Соляник // Право України. – 2018. – № 5. – С. 207-223.
101. Шарий В. Місцеве самоврядування в Україні як механізм реалізації делегованих повноважень / В. Шарий // Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. – 2009. – №4. – С. 156-166.

Програмне забезпечення навчальної дисципліни

1. Загальне програмне забезпечення:

Пакет програмних продуктів Microsoft Office, до якого входить програмне забезпечення для роботи з різними типами документів: текстами, електронними таблицями, презентаціями, базами даних тощо. Мережеві сервіси Google.

Основними й найбільш використовуваними складовими пакету Microsoft Office є:

1. Microsoft Word.
2. Microsoft Excel.
3. Microsoft Power Point.

2. Спеціалізоване програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу:

1. Муниципальне право : завдання для аудиторного тестування студентів заочної форми навчання / Г. В. Лаврик [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://10.0.0.34/>

2. Муниципальне право: Дистанційний курс з дисципліни для студентів спеціальності 081 «Право» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://el.puet.edu.ua/course/view.php?id=29>

Пошукові та інформаційні системи Інтернет

1. Google : Пошукова системи Інтернет. – Режим доступу до електронних ресурсів: <https://www.google.com.ua>

Офіційні веб-сайти органів державної влади та місцевого самоврядування України

1. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт/ – Режим доступу до електронних документів : <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index//>.

2. Президент України : офіційне інтернет-представництво. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.president.gov.ua/>.

3. Урядовий портал : єдиний веб-портал виконавчої влади України. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.kmu.gov.ua/control/>.

4. Міністерство соціальної політики України : офіційний сайт. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/index>

5. Офіційний сайт Полтавської міської ради та виконавчого комітету. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.rada-poltava.gov.ua/rule/rada/>

6. Офіційний сайт Полтавської обласної ради. – Режим доступу до електронних ресурсів : <https://oblrada-pl.gov.ua/>

7. Офіційний сайт Асоціації міст України. – Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.auc.org.ua/>

8. Офіційний сайт Інституту громадянського суспільства. . – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.csi.org.ua>.

9. Офіційний український державний сайт «Децентралізація влади». – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://decentralization.gov.ua>

10. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт України. URL: <http://portal.rada.gov.ua/> 67.

Пошукові правові системи

1. Верховна Рада України: офіційний веб-портал: Законодавство України. – Режим доступу до електронних документів: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws>

2. Верховна Рада України: офіційний веб-портал: Законодавча діяльність Верховної Ради України: Законопроекти. – Режим доступу до електронних документів: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc2>

3. Президент України: офіційне інтернет-представництво: Документи. – Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.president.gov.ua/documents/all>

4. Урядовий портал: єдиний веб-портал органів виконавчої влади України: Нормативно-правова база: База документів: Пошук нормативно-правових документів. – Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/npd/search>

5. Офіційний вісник України: Єдине повне офіційне періодичне видання нормативно-правових актів України. – Режим доступу до електронних документів: <http://ovu.com.ua/articles>

6. Мега-НаУ: професійна правова система: НаУ-Online: Нормативно-правові документи. – Режим доступу до електронних документів: <http://www.nau.ua>

7. Ліга: Закон: правовий портал: он-лайн сервіси: Законодавство. – Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.ligazakon.ua/ua/>

8. Право України: Головні документи країни: Путівник по законодавству. – Режим доступу до електронних ресурсів : http://pravo.ligazakon.ua/reference/navigator_law#a=tree&tpl=f_classific_dir&v=demo9

Бібліотечно-бібліографічні ресурси

1. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт/ : Бібліотечно-бібліографічні ресурси : Бібліографічний моніторинг. – Режим доступу до електронних документів : <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index>.

2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : Інтернет-сторінка. – Режим доступу до електронних документів : <http://www.nbuv.gov.ua/>.

3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : Система каталогів і картотек. – Режим доступу до електронних документів : http://www.nbuv.gov.ua/db/library_db.html.

4. Національна парламентська бібліотека України : веб-сайт. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.nplu.org.ua/resources/resources.htm>.

5. Національна парламентська бібліотека України : веб-сайт : Політематична база даних статей з періодичних видань. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://analitic.nplu.org/>.

6. Національна парламентська бібліотека України : веб-сайт : Каталог статей зі збірників наукових праць. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://stt.nplu.org/>.

7. Електронний каталог бібліотеки Полтавського університету економіки і торгівлі: веб-сайт. – Режим доступу до електронних ресурсів: <http://catalog.uccu.org.ua/opacunicode/>

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

Політика оцінювання здобувачів вищої освіти.

Положення про організацію освітнього процесу <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnoho-procesu.pdf>

Положення про порядок та критерії оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів вищої освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_por_kryt_ocinyuvannya.pdf

Порядок ліквідації здобувачами вищої освіти академічної заборгованості <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/poryadok-likvidacziyi-zdobuvachamy-vyshhoi-osvity-akademichnoi-zaborgovanosti.pdf>.

Положення про повторне навчання https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/poloz_pro-povt-navch.pdf

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі (Moodle) за погодженням із провідним викладачем.

Політика щодо академічної доброчесності.

Кодекс честі студента https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/kodeks_chesti_studenta.pdf.

Положення про академічну доброчесність https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_akadem_dobrochesnist.pdf

Кодекс академічної доброчесності професорсько-викладацького складу, здобувачів освіти та співробітників спеціальності 081 Право. URL: <http://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/12/kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti-profesorskogo-vykladaczskogo-skladu-zdobuvachiv-osvity-ta-spivrobitnykiv-speczialnosti-081-pravo.pdf>.

Політика визнання результатів навчання визначена такими документами:

Положення про порядок перезарахування результатів навчання, здобутих в іноземних та вітчизняних закладах освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_por_perezarah_rez_zvo.pdf.

Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozha_pro_akademichnu_mobilnist.pdf

Положення про порядок визнання результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-poryadok-vyznannya-rezultativ-navchannya-zdobutyh-shlyahom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf>; *інфографіка* (розділ Освіта/Організація освітнього процесу/Неформальна освіта) <https://puet.edu.ua/neformalna-osvita/>.

Політика вирішення конфліктних ситуацій:

Положення про правила вирішення конфліктних ситуацій <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-pravyly-vyrishennya-konfliktnyh-sytuacij-u-puet.pdf>

Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю у формі екзамену https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/poloz_pro-apel_pidscntr.pdf

Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції <https://puet.edu.ua/zapobigannya-ta-protidiya-korupcii/>.

Політика підтримки учасників освітнього процесу:

Психологічна служба: <http://puet.edu.ua/psychologichna-pidtrymka-v-puet/>.

Студентський омбудсмен (Уповноважений з прав студентів) ПУЕТ <http://puet.edu.ua/other-divisions/studentskyj-ombudsmen-upovnovazhenyj-z-prav-studentiv-puet/>

Безпека освітнього середовища: Інформація про безпечність освітнього середовища ПУЕТ наведена у вкладці «Безпека життєдіяльності» <http://puet.edu.ua/pro-puet/bezpeka-zhyttyediyalnosti/>

Оцінювання

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни розраховується через поточне оцінювання

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-4): обговорення теоретичного питання та практичного матеріалу на семінарському занятті/складання термінологічного словника (8 балів); тестування (4 бали); виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи (8 балів); поточна модульна робота (10 балів)	30
Модуль 2 (теми 5-14): обговорення теоретичного питання та практичного матеріалу на семінарському занятті/складання термінологічного словника (20 балів); тестування (10 балів); виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи (20 балів); поточна модульна робота (20 балів)	70
Разом	100

Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни